

Załącznik do uchwały nr .....

Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego
z dnia 28 marca 2023 r.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

**AUDYT KRAJOBRAZOWY
WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

- PROJEKT -

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej
Województwa Zachodniopomorskiego
w Szczecinie

marzec 2023

W oparciu o wyniki Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego opracowano interaktywną mapę obrazującą rezultaty prac prowadzonych w latach 2019 – 2023. Została ona opracowana, jako dodatkowa pomoc w poruszaniu się po zawartości Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego.

Obszar województwa podzielono na 2147 krajobrazów z czego 189 wskazano jako priorytetowe, dla których opracowano charakterystykę i ocenę, zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski.

W obszarze mapy przedstawiono granice wyznaczonych krajobrazów priorytetowych, zdjęcia i zdjęcia 360° oraz opracowane dla każdego z nich karty zawierające elementy zdiagnozowane: charakterystykę, ocenę, zidentyfikowane zagrożenia i lokalne formy architektoniczne oraz opracowane rekomendacje i wnioski.

Zagrożenia, rekomendacje i wnioski zostały opracowane również dla istniejących form ochrony przyrody na obszarze województwa.

Mapa pozwala na zlokalizowanie gminy za pomocą listy wyboru oraz wybór sposobu wyświetlania i wyszukiwania – wg krajobrazów priorytetowych, bądź form ochrony przyrody. Poprzez wybór danego krajobrazu można w prosty sposób pobrać opracowane zapisy w formie kart dla poszczególnych krajobrazów priorytetowych i form ochrony przyrody.

**Link do mapy przeglądowej projektu Audytu krajobrazowego
województwa zachodniopomorskiego:**

www.audytkrajobrazowy-projekt.rbgp.pl

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
1. INFORMACJE OGÓLNE O POŁOŻENIU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	6
2. ZESTAWIENIE I KLASYFIKACJA ZIDENTYFIKOWANYCH KRAJOBRAZÓW	7
3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ZIDENTYFIKOWANYCH KRAJOBRAZÓW	10
4. WYKAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	12
5. ZESTAWIENIE ZAGROŻEŃ DLA MOŻLIWOŚCI ZACHOWANIA WARTOŚCI KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	12
6. KATALOG LOKALNYCH FORM ARCHITEKTONICZNYCH ZABUDOWY DLA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH	15
7. WYKAZ REKOMENDACJI I WNIOSKÓW DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	16
7.1.REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZADAŃ POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	17
8. WYKAZ OBSZARÓW I OBIEKTÓW CHRONIONYCH WSKAZANYCH W ART. 38 UST. 3 PKT 2 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	18
9. WYKAZ ZAGROŻEŃ, REKOMENDACJI I WNIOSKÓW DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY DLA OBSZARÓW I OBIEKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 38A. UST.3 PKT 3 ...	18

WPROWADZENIE

Przepisy prawa obligują samorządy województw do sporządzenia audytu krajobrazowego (dalej audytu), jako nowego narzędzia ochrony krajobrazu w regionach. Audyt sporządzany jest dla obszaru całego województwa, nie rzadziej niż raz na 20 lat.

Audyt krajobrazowy sporządzany jest na podstawie art. 38, 38a i 38b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zmianami) – zwanej dalej ustawą, przy wykorzystaniu klasyfikacji i metodyki ustalonej w ramach rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych z dnia 11 stycznia 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 394), zmienionego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. poz.2308) – zwanego dalej rozporządzeniem.

Projekt audytu krajobrazowego sporządza zarząd województwa, a uchwała sejmik województwa. Przepis art. 38b ust. 2 pkt 2 ustawy wskazuje, iż zarząd województwa zasięga opinii o projekcie audytu krajobrazowego regionalnego dyrektora ochrony środowiska, dyrektorów parków narodowych i krajobrazowych położonych w granicach województwa, wojewódzkiego konserwatora zabytków, rad gmin położonych na terenie województwa.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą Nr 542/2019 z dnia 29 marca 2019 r. przystąpił do sporządzenia projektu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego.

Audyt krajobrazowy obejmuje obszar całego województwa zachodniopomorskiego. Jego celem jest m.in. identyfikacja krajobrazów występujących na obszarze województwa oraz ustalenie lokalizacji krajobrazów priorytetowych. Omawiany dokument wskazuje zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów. W audycie wskazuje się również granice i lokalizacje istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, a następnie określa zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski dla krajobrazów w obrębie ww. obszarów chronionych.

Metoda opracowania audytu krajobrazowego szczegółowo opisana została opisana w dokumencie „Opis przyjętej metodyki i wykorzystanych źródeł danych na potrzeby opracowania audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego” stanowiącym część dokumentacji.

CZĘŚCI SKŁADOWE AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO WOJ. ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Audyt krajobrazowy jest dokumentem o złożonej konstrukcji, opracowanym zgodnie z wytycznymi wskazanymi w rozporządzeniu, składa się z trzech części: opisowej, tabelarycznej i graficznej oraz dokumentacji. Część graficzna zgodnie z rozporządzeniem w znacznej części opracowana została w skali 1 : 50 000. Jedynie obszary zabudowane, w granicach których zidentyfikowano lokalne formy architektoniczne przedstawiono na mapach w skali 1:2000.

Część opisowa, tabelaryczna i graficzna zawiera:

- ogólne informacje o województwie,
- zestawienie wszystkich krajobrazów oraz ich charakterystykę, ocenę i mapę w skali 1:50 000; przedstawiającą zidentyfikowane krajobrazy,
- wykaz krajobrazów priorytetowych oraz mapę krajobrazów priorytetowych w skali 1:50 000
- zestawienie zagrożeń dla krajobrazów priorytetowych,
- katalog lokalnych form architektonicznych oraz mapy obszarów ich występowania w skali 1: 2000,
- rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych,
- wykaz obszarów chronionych parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz wykaz zagrożeń, rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony dla obszarów wraz z mapą 1:50 000 przedstawiającą ich rozmieszczenie.

Do niniejszego tekstu dołączone są załączniki skatalogowane w 8 folderach i oznaczone kolejnymi literami według wzoru poniżej:

- A. KRAJOBRAZY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO
W folderze zawarto wykaz wszystkich krajobrazów w województwie (2147) wraz z mapą w skali 1:50 000; przedstawiającą zidentyfikowane krajobrazy
- B. CHARAKTERYSTYKA I OCENA KRAJOBRAZÓW
W folderze znajdują się zestawienia, dla wszystkich krajobrazów, cech analitycznych (przyrodniczych, kulturowych i syntetycznych) wraz z charakterystyką oraz oceną w podziale na:
  - krajobrazy priorytetowe
  - krajobrazy pozostałe
- C. KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE
W folderze znajduje się wykaz krajobrazów priorytetowych województwa zachodniopomorskiego z mapą w skali 1:50 000; przedstawiającą granice krajobrazów priorytetowych
- D. ZAGROŻENIA DLA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH
W folderze znajdują się zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz załącznik z kodami źródeł zagrożeń
- E. LOKALNE FORMY ARCHITEKTONICZNE

W folderze znajduje się katalog lokalnych form architektonicznych przypisanych do krajobrazów priorytetowych, wraz mapami w skali 1:2000 wskazującymi obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną

F. REKOMENDACJE I WNIOSKI DLA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

W folderze znajdują się rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych

G. OBSZARY CHRONIONE

W folderze znajdują się dane dotyczące krajobrazów w granicach obszarów prawnie chronionych na podstawie art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy u.p.z.p. (parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu) wraz z mapą w skali 1:50000; przedstawiającą granice ww. obszarów chronionych

H. ZAGROŻENIA, REKOMENDACJE, WNIOSKI DLA OBSZARÓW CHRONIONYCH

W folderze znajdują się zagrożenia, rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony obszarów prawnie chronionych na podstawie art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy u.p.z.p. (parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu)

1. INFORMACJE OGÓLNE O POŁOŻENIU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo zachodniopomorskie leży w północno-zachodniej Polsce (Pomorze Zachodnie i części Pomorza Środkowego). Według podziału administracyjnego sąsiaduje z trzema województwami od południa z lubuskim (216,9 km), od południowego wschodu wielkopolskim (197,4 km), od wschodu z pomorskim (190,9 km). Od zachodu graniczy z Republiką Federalną Niemiec na długości 188,9 km. Natomiast od północy z Morzem Bałtyckim na długości linii brzegowej 184,9 km. Siedzibą władz województwa jest Szczecin. Województwo dzieli się na 21 powiatów (w tym 3 grodzkie) i 113 gmin (w tym 11 miejskich, 55 miejsko-wiejskich i 47 wiejskie), co stanowi ok. 7,3% powierzchni kraju. Siedzibą rządowych i samorządowych władz województwa jest Szczecin.

Podstawowe dane:

- powierzchnia województw - 22 905 km²,
- młodoglacjalna rzeźba terenu (polodowcowa),
- grunty pod wodami (w tym morskie wody wewnętrzne): 5,3% powierzchni obszaru województwa,
- użytki rolne: 49,3% powierzchni obszaru województwa,
- grunty leśne: 37% powierzchni obszaru województwa,
- grunty zabudowane i zurbanizowane: 4,5% powierzchni obszaru województwa.

Rzeźba terenu województwa zachodniopomorskiego uformowała się całkowicie w okresie ostatnich 18,5-19 tys. lat (Kozarski 1995), tj. od czasu zaniku lądolodu bałtyckiego (lądolodu Wisły), który wcześniej pokrywał Pomorze grubą, ponad 500-metrową warstwą lodu lodowcowego, napływającego z terenu Skandynawii. Pod wpływem naporu oraz zaniku tego lądolodu została w znacznej mierze przebudowana wcześniejsza rzeźba tego obszaru. Obecnie, na omawianym terenie można wyróżnić następujące zespoły form geomorfologicznych:

- formy pochodzenia lodowcowego (czyli tzw. formy glacialne),
- formy pochodzenia glacyjfluwalnego,
- formy pochodzenia rzeczno-morskiego,
- formy pochodzenia morskiego,
- formy pochodzenia eolicznego,

oraz:

- formy pochodzenia antropogenicznego.

Charakterystyczną cechą województwa zachodniopomorskiego jest obfitość wód powierzchniowych. Największymi śródlądowymi akwenami są Zalew Szczeciński i jezioro Dąbie. Znaczna liczba zbiorników wodnych występuje na pojezierzach: Drawskim, Myśliborskim, Ińskim i Wałęckim oraz na Pobrzeżu Słowińskim. Głównymi rzekami Przymorza są: Parsęta, Rega i Wieprza, Południowa część województwa położona jest w dorzeczu Odry. Największymi dopływami Odry w granicach województwa są rzeki: Myśla, Rurzyca, Płonia, Ina. Południowo-zachodnia część województwa odwadniania jest pośrednio poprzez dopływy Noteci, są to: Drawa i Gwda. Pod względem lesistości województwo znajduje się na czwartym miejscu w kraju.

Obszar województwa znajduje się w obrębie prowincji fizycznogeograficznej Nizy Środkowoeuropejskiego i dwóch podprowincji wyróżnionych ze względu na zróżnicowanie

geomorfologiczne i mezoklimatyczne: Pobrzeże Południowobałtyckie i Pojezierze Południowobałtyckie, które dzielą się na szereg mniejszych makroregionów i mezoregionów. Wyróżniających się one przede wszystkim specyficznymi cechami ukształtowania terenu oraz budowy geologicznej. Najbardziej na północy, w pasie tzw. nizin nadmorskich wyróżnia się Pobrzeże Szczecińskie i Pobrzeże Koszalińskie, natomiast w południowej części województwa – w pasie pojezierzy – wyodrębnia się Pojezierze Zachodniopomorskie oraz Pojezierze Południowopomorskie.

Województwo zachodniopomorskie wyróżnia się dużym urozmaiceniem zasobów przyrodniczych oraz walorów kulturowo-krajobrazowych. Występują tu wszystkie formy ochrony przyrody wymienione w ustawie o ochronie przyrody: 2 parki narodowe, 129 rezerwatów przyrody, 7 parków krajobrazowych, 22 obszary chronionego krajobrazu oraz 85 obszarów Natura 2000.

Dziedzictwo kulturowo – krajobrazowe charakteryzuje się znaczną liczbą zabytków z okresu średniowiecza, a także fortyfikacji, dworów i pałaców usytuowanych w otoczeniu parków i zabudowań folwarcznych (660 dworów i pałaców, z czego 278 obiektów wpisanych do rejestru zabytków) oraz obiektów charakterystycznych dla regionu (latarnie morskie, porty, małe elektrownie wodne, uzdrowiska, zabudowa wiejska).

2. ZESTAWIENIE I KLASYFIKACJA ZIDENTYFIKOWANYCH KRAJOBRAZÓW

W wyniku podziału identyfikacji krajobrazów, całe województwo zostało podzielone na 2147 krajobrazy, które były każdorazowo klasyfikowane do odpowiednich podtypów dominującego pokrycia i typów rzeźby. Krajobrazy zostały zaklasyfikowane do 14 typów i 42 podtypów (z 51 wskazanych w rozporządzeniu) oraz do 6 typów rzeźby.

Każdy krajobraz został oznaczony kodem zgodnie z wytycznymi w rozporządzeniu według schematu AA-XXX.XX-YY, gdzie:

- a) AA oznacza kod województwa, przypisany zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1031, z późn. zm.),
- b) XXX.XX określa mezoregion fizycznogeograficzny,
- c) YY określa kolejny krajobraz w obrębie mezoregionu w danym województwie;

Przykładowo 16. krajobraz w mezoregionie Pojezierze Drawskie (posiadający kod 314.45) oznaczony został kodem 32-314.45-16.

Metoda wyznaczenia krajobrazów szczegółowo została opisana w materiale „Opis przyjętej metodyki i wykorzystanych źródeł danych na potrzeby opracowania audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego” dołączonym do dokumentacji.

Poniższa tabela przedstawia wykaz wszystkich typów i podtypów krajobrazów wraz ze wskazaniem ich liczebności zidentyfikowanych w województwie zachodniopomorskim.

TYP/ PODTYP	LICZBA WYDZIELEŃ
1. Wód powierzchniowych	104

1a. Jeziora	95
1b. Systemy wód płynących	5
1c. Wody przejściowe	4
2. Bagienna – łąkowe- głównie bezleśne	280
2a. Z udziałem ekstensywnie użytkowanych łąk	131
2b. Z dominacją szuwarów i turzycowisk	23
2c. Z udziałem nadmorskich łąk słonolubnych	3
2d. Z dominacją torfowisk niskich	120
2e. Z udziałem torfowisk wysokich	3
3. Leśne	624
3a. Z przewagą siedlisk borowych	188
3b. Z przewagą siedlisk lasowych	368
3c. Z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	68
4. Bezleśne: murawowe, piaszczyste i skalne	15
4a. Murawy i zarośla kserotermiczne oraz inne ciepłolubne	1
4b. Wrzosowiska i murawy napiaskowe	6
4c. Bezleśne wydmy śródlądowe oraz wydmy i plaże nadmorskie	8
4d. Bezleśne skałki i murawy naskalne	0
5. Górskie ponad granicą lasu	0
5a. Połoniny	0
5b. Hale wysokogórskie	0
5c. Wysokogórskie nagie skały, piargi i śniegi	0
6. Wiejskie	765
6a. Sztuczne zbiorniki wodne	16
6b. Z przewagą wstęgowo ułożonych zespołów niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk	8
6c. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	77
6d. Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	342
6e. Z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	282

6f. Z przewagą wielkoobszarowych sadów i plantacji	11
6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim	29
7. Mozaikowe	97
7a. Z przewagą terenów porolnych	79
7b. Podmiejskie	18
8. Podmiejskie osadnicze	82
8a. Leśno-osadnicze o charakterze willowym	9
8b. Wielkie kompleksy hotelowo-sportowe	3
8c. Miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	16
8d. Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych	52
8e. Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód	2
9. Miejskie	81
9a. Miejscowości z zachowanym układem historycznym	29
9b. Miejscowości o charakterze współczesnym	52
10. Wielkomiejskie	49
10a. Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	8
10b. Nowoczesne centra miast	1
10c. Obszary zabudowy mieszkaniowej	20
10d. Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe	10
10e. Tereny sportowo-rekreacyjne	9
10f. Wielkie nekropolie	1
11. Wodnogospodarcze	8
11a. Duże sztuczne zbiorniki wodne o różnych funkcjach	0
11b. Nabrzeża portowe, stocznie, porty morskie i rzeczne	8
12. Przemysłowe i energetyczne	9
12a. Duże kompleksy przemysłowe	9
12b. Wielkie kompleksy elektrowni konwencjonalnych oraz wielkie farmy fotowoltaiczne	0
13. Górnicze	24

13a. Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	20
13b. Tereny zakończonej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	4
13c. Tereny czynnej eksploatacji podziemnej	0
13d. Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej	0
14. Komunikacyjne	9
14a. Węzły komunikacyjne i transportowe	3
14b. Kompleksy lotniskowe	6

Zestawienie zidentyfikowanych krajobrazów województwa zachodniopomorskiego wraz z ich klasyfikacją oraz mapę w skali 1:50 000, przedstawiającą ich granice znajduje się w katalogu A. KRAJOBRAZY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

3. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ZIDENTYFIKOWANYCH KRAJOBRAZÓW

Charakterystyka i ocena krajobrazów opracowana została na podstawie wzorów dwóch kart wskazanych w rozporządzeniu – załącznik 3 tab. 4 Wzór Karaty Charakterystyki Krajobrazu oraz załącznik 4 tab. 1 Wzór Karaty Oceny Krajobrazu

Karta Charakterystyki Krajobrazu

Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów, zgodnie z rozporządzeniem, sporządzona została przez określenie cech analitycznych: przyrodniczych i kulturowych oraz syntetycznych, a następnie ujęta w Karcie Charakterystyki Krajobrazu.

Dla każdego zidentyfikowanego krajobrazu (2147) sporządzona została Karta Charakterystyki Krajobrazu, w której wskazano wszystkie cechy istotne dla danego krajobrazu. Karta ta składa się z pięciu modułów. Poszczególne moduły karty charakterystyki przedstawiono poniżej.

Moduł I. Metryczka ogólna krajobrazu

W tabeli wprowadzono podstawowe informacje o wydzielonych krajobrazach. Wskazano:

- kod krajobrazu i mezoregionu wraz z nawą;
- wskazanie czy krajobraz jest priorytetowy.

Położenie administracyjne, datę opracowania zidentyfikowanego krajobrazu;

- typ i podtyp krajobrazu;
- typ rzeźby;
- typ krajobrazu naturalnego;
- kod i nazwa podokręgu geobotanicznego;
- typ roślinności potencjalnej;
- kod regionu historyczno – kulturowego.

Typ regionu historyczno – kulturowego nie został wpisany ze względu na brak danych.

Moduł II. Cechy analityczne

Ze wszystkich cech analitycznych opisano obligatoryjne dwa rodzaje cech tj. cechy charakterystyczne typologicznie oraz cechy unikatowe.

Moduł III. Cechy syntetyczne

Tabela dotyczy nadania wartości dla cechy syntetycznej „Tradycja” oraz wskazaniu funkcji podstawowych krajobrazu oraz funkcji uzupełniających.

Moduł IV. Wyniki porównania z innymi krajobrazami

W celu przeprowadzenie oceny zidentyfikowanych krajobrazów dokonano porównania poszczególnych cech charakterystycznych typologicznie z innymi krajobrazami zaklasyfikowanymi do tego samego typu i podtypu. Porównanie polegało na obliczeniu średniej arytmetycznej danej danego wskaźnika w grupie krajobrazów danego podtypu, oraz obliczenia odchylenia standardowego dla tego wskaźnika w grupie krajobrazów danego podtypu.

Moduł V. Dokumentacja fotograficzna i kartograficzna

W tabeli znajdują się zdjęcia i mapy krajobrazów. Zgodnie z rozporządzeniem moduł ten sporządzono jedynie dla krajobrazów priorytetowych. Wskazana w tabeli dynamika krajobrazu – ocena zmian – wypełniana będzie fakultatywnie w ramach drugiego i następnego audytu krajobrazowego.

Karta Oceny Krajobrazu

Ocenę zidentyfikowanych krajobrazów sporządzono na podstawie informacji zebranych w Kartach Oceny Krajobrazu oraz przeprowadzonych szeregu analiz. Ocena polegała m.in. na:

- 1) przypisaniu wybranym cechom analitycznym wskazanych w module IV Karty Charakterystyki Krajobrazu odpowiedniego stanu zachowania lub wykształcenia wartości w trzystopniowej skali:
  - a) wartość I – stan bardzo dobry lub dobry, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie silniej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe powyżej średniej),
  - b) wartość III – stan niewystarczający lub zły, gdy cecha charakterystyczna dla podtypu występuje znacznie słabiej niż przeciętnie (co najmniej 1 odchylenie standardowe poniżej średniej),
  - c) wartość II – przypisuje się w pozostałych przypadkach;
- 2) przypisaniu cechom unikatowym oceny następujących zasad:
  - a) wartość I przypisuje się w przypadku, gdy cecha lub zestaw cech unikatowych wpływa na to, że dany krajobraz jest niepowtarzalny, a jednocześnie rozpoznawalny w sensie fizjonomicznym lub funkcjonalnym w porównaniu z pozostałymi krajobrazami danego typu,
  - b) wartość II przypisuje się w przypadku, gdy cecha lub zestaw cech unikatowych nie ma wpływu na to, że dany krajobraz jest niepowtarzalny, a jednocześnie rozpoznawalny w sensie fizjonomicznym lub funkcjonalnym w porównaniu z pozostałymi krajobrazami danego typu.

Szczegółowa metoda wskazania krajobrazów priorytetowych opisana została w części „Opis przyjętej metodyki i wykorzystanych źródeł danych na potrzeby opracowania audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”.

Karty Charakterystyki Krajobrazów i Karty Oceny Krajobrazów zawarte zostały w katalogu B. CHARAKTERYSTYKA I OCENA KRAJOBRAZÓW

4. WYKAZ KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Po wypełnieniu wszystkich Kart Charakterystyki Krajobrazów i Kart Oceny Krajobrazów zgodnie z metodyką opisaną w rozporządzeniu, przystąpiono do wskazania krajobrazów priorytetowych. Krajobraz mógł być wskazany jako priorytetowy, jeżeli jest szczególnie cenny dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe, a także spełnia co najmniej jedno z kryteriów wskazanych w rozporządzeniu tj: unikatowość występowania, reprezentatywność, dotychczasową ochronę prawną, ważność krajobrazu. W wyniku analiz Kart Charakterystyki Krajobrazów i Kart Oceny Krajobrazów, na podstawie powyższych kryteriów, ze wszystkich 2147 krajobrazów wydzielono 189 krajobrazów priorytetowych, co stanowi 8,8 % wszystkich krajobrazów i pokrywa 12,9 % powierzchni województwa.

Metoda wskazania krajobrazów priorytetowych została szczegółowo opisana w materiale „Opis przyjętej metodyki i wykorzystanych źródeł danych na potrzeby opracowania audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego”

Wykaz zidentyfikowanych krajobrazów priorytetowych oraz mapa w skali 1: 50 000 przedstawiającą ich granice znajdują się w katalogu C. KRAJOBRAZY PRIORYTETOWE

5. ZESTAWIENIE ZAGROŻEŃ DLA MOŻLIWOŚCI ZACHOWANIA WARTOŚCI KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Ocenę zagrożeń dokonano w oparciu o inwentaryzacje terenową, analizy kartograficzne, w tym ortofotomapy (również historyczne w celu analizy zjawisk na przestrzeni ostatnich lat), a także inne zgromadzone materiały, w tym gminne dokumenty planistyczne.

Dla każdego z wymienianych w rozporządzeniu 50 rodzajów działań i zjawisk stwarzających zagrożenia określono źródło zagrożenia i skalę zagrożenia (w skali od 0-12). Opisano również czy zagrożenie jest wewnętrzne czy zewnętrzne. Wspomniane 50 rodzajów działań i zjawisk przypisywane są do przedmiotu zagrożenia (odbiorcy presji).

Zgodnie z rozporządzeniem przedmiotami zagrożenia są:

- A. Zagrożenia dla dziedzictwa przyrodniczego, w tym:
  - A.1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu.
  - A.2. Ekosystemy i ich zespoły.
  - A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu.
- B. Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego, w tym:
  - B.1. Osadnictwo.
  - B.2. Architektura.

- B.3. Obszary rolnicze.
- B.4. Inżynieria wodna i lądowa.
- B.5. Obszary przemysłowe.
- B.6. Miejsca kultu i pamięci narodowej.
- C. Zagrożenia dla fizjonomii krajobrazu w tym:
  - C.1. Kompozycja i ład przestrzenny.
  - C.2. Walory estetyczne.
  - C.3. Tożsamość miejsca.
- D. Zagrożenia dla walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych:
  - D.1. Walory akustyczne.
  - D.2. Walory zapachowe.
  - D.3. Walory sanitarne.
- E. Zagrożenia inne

W kartach zagrożeń, zgodnie z rozporządzeniem, wykorzystano klasyfikację kodów źródeł zagrożenia wskazanych poniżej.

Kod źródła zagrożenia	Źródło zagrożenia
I	Gospodarka przestrzenna
I.1	Budownictwo
I.1.1	Niski poziom i przypadkowość zabudowy terenu
I.1.2	Niezgodność budownictwa ze stylem architektonicznym regionu i typu krajobrazu
I.2	Transport
I.2.1	Drogownictwo
I.2.2	Komunikacja
I.2.3	Ruch komunikacyjny
I.2.4	Transport morski
I.3	Infrastruktura techniczna
I.4	Procesy urbanizacyjne
I.5	Planowanie przestrzenne

I.5.1	Brak planowania krajobrazu
I.6	Architektura terenów zieleni
I.7	Inne
II	Branżowe
II.1	Energetyka
II.1.1	Górnictwo
II.1.2	Ciepłownictwo
II.1.3	Energia odnawialna
II.2	Inżynieria środowiskowa
II.3	Przemysł
II.3.1	Zmiany technologii produkcji
II.4	Gospodarka komunalna
II.4.1	Odpady medyczne
II.5	Inne
III	Zarządzanie środowiskiem
III.1	Rolnictwo
III.1.1	Intensyfikacja rolnictwa
III.1.2	Zaniechanie rolnictwa
III.1.3	Ogrodnictwo
III.1.4	Upowszechnienie się upraw monokulturowych
III.1.5	Chemizacja i mechanizacja rolnictwa
III.2	Gospodarka wodna
III.3	Gospodarka morska
III.4	Gospodarka leśna
III.5	Inne
IV	Ochrona przyrody
IV.1	Naturalne procesy przyrodnicze
IV.2	Brak zabiegów ochronnych
V	Ekonomiczne
V.1	Niedostateczne środki finansowe

V.2	Presje ekonomiczne
VI	Społeczno-kulturowe
VI.1	Turystyka
VI.2	Sport i rekreacja
VI.3	Nielegalne pozyskanie
VI.4	Niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa
VI.5	Wandalizm
VI.6	Mieszanie się wzorców lokalnych i procesów globalnych w danym obszarze

Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych wraz z kodem źródeł zagrożeń zostały zawarte w katalogu D. ZAGROŻENIA DLA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

6. KATALOG LOKALNYCH FORM ARCHITEKTONICZNYCH ZABUDOWY DLA KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z rozporządzeniem w audycie krajobrazowym wskazano obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną. W ramach katalogu lokalnych form architektonicznych wyodrębniono kategorie lokalnych form architektonicznych, w szczególności ze względu na rodzaj zabudowy, funkcje zabudowy lub obszarową spójność charakterystycznych form zabudowy. Rozporządzenie stanowi również, że rekomendacje i wnioski dla poziomu gminnego mogą dotyczyć w szczególności m.in. uwzględniające lokalne formy zabudowy: parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, linie zabudowy, zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy, zasad kształtowania form budynków, zasad eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, charakterystycznych cech elewacji i dachów budynków, zasad lokalizowania małej architektury i ogrodzeń. Katalog lokalnych form architektonicznych opracowany został na podstawie badań terenowych i analizy danych przestrzennych oraz informacji zawartych w rejestrze zabytków nieruchomości województwa zachodniopomorskiego oraz gminnych ewidencji zabytków, a także na podstawie porównań stanu istniejącego z dostępnymi zdjęciami historycznymi istniejącej zabudowy.

Dla każdej z wyodrębnionych form architektonicznych opracowano kartę lokalnych form architektonicznych zawierającą informacje o charakterystycznych dla danej formy cechach oraz zakresy graniczne parametrów wybranych adekwatnie do specyfiki lokalnej zabudowy. W każdej z kart uwzględniono (o ile występowały jako cechy charakterystyczne):

- układ zabudowy wraz z linią zabudowy
- formę budynku
- charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze
- stosowane materiały wykończeniowe
- charakterystyczne cechy elewacji

- charakterystyczne cechy dachów
- charakterystyczne cechy małej architektury i ogrodzeń.

Katalog lokalnych form architektonicznych dla krajobrazów priorytetowych wraz z mapami w skali 1: 2000 obrazującymi obszar ich występowania, zawarte zostały w katalogu E. LOKALNE FORMY ARCHITEKTONICZNE

7. WYKAZ REKOMENDACJI I WNIOSKÓW DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Dla każdego krajobrazu priorytetowego sformułowano rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych zgodnie z załącznikiem nr 7 rozporządzenia. Rekomendacje podzielono na 4 części:

I. Zadania mające na celu co najmniej zachowanie dotychczasowego stanu krajobrazu.

Zadania zostały przypisane w odniesieniu do przedmiotu zagrożenia, dodatkowo każdemu zadaniu przypisano adresatów do których zadanie jest skierowane.

II. Wskazanie obszarów, które powinny zostać objęte formami ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 3,4 i 9 ustawy o ochronie przyrody.

W tej części rekomendowano utworzenie dwóch nowych parków krajobrazowych oraz zmiany granic dla Drawskiego Parku Krajobrazowego i Cedyńskiego Parku Krajobrazowego oraz zmiana otuliny Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry. Jednocześnie zaproponowano utworzenie 4 nowych OCHK i kilka korekt granic istniejących OCHK

III. Wskazanie obszarów i obiektów, które powinny zostać objęte formami ochrony zabytków.

Rekomendowano obszary i obiekty do ochrony w formie wpisu do rejestru zabytków lub powołania parku kulturowego.

IV. Kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenu. W tej części znajdują się zapisy dotyczące:

zadań polityki przestrzennej województwa (zadania sformułowano ogólnie w części opisowej w rozdziale 7.1.) oraz szczegółowo w zakresie kompetencji województwa wynikających z ustawy o ochronie przyrody, takich jak tworzenie lub zmiany granic parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu, a także wyznaczenia w ich obrębie stref ochrony krajobraz;

wytycznych do gminnych aktów planistycznych, w tym:

w części IVa. wytyczne w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania z uwzględnieniem parametrów zidentyfikowanych lokalnych form architektury,

w części IVb. załączniki graficzne dla wskazanych wcześniej obszarów ochrony walorów ekspozycji krajobrazu.

7.1.REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZADAŃ POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, określa szczegółowo kompetencje samorządu województwa w dziedzinie ochrony przyrody, w tym krajobrazu stanowiąc, że do wyłącznych zadań sejmiku województwa należy przyjmowanie uchwał w sprawie:

- 1) tworzenia, zmiany granic lub likwidacji parków krajobrazowych;
- 2) uchwalenia planu ochrony parku krajobrazowego, który m.in. może zawierać określenie granic stref ochrony krajobrazu, stanowiących w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych, zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego;
- 3) wyznaczenia, zmiany granic lub likwidacji obszaru chronionego krajobrazu;
- 4) wyznaczenia w obszarze chronionego krajobrazu w granicach krajobrazów priorytetowych zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego, strefy ochrony krajobrazu stanowiące w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, istotne dla zachowania walorów krajobrazowych obszaru chronionego krajobrazu.

Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego, w części IV. rekomendacji dla poszczególnych krajobrazów priorytetowych, wskazuje szczegółowo wymienione powyżej działania.

Ponadto zakres zadań w ramach prowadzenia polityki przestrzennej województwa w obszarze ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego określają inne przepisy prawa, w szczególności:

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która przyznaje kompetencje w zakresie:
  - 1) uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
  - 2) uwzględnienia rekomendacji i wniosków audytu krajobrazowego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa;
  - 3) uzgadniania projektów planów miejscowych z rekomendacjami i wnioskami z audytu krajobrazowego.

W proponowanych zmianach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zakłada się uzgadnianie planów ogólnych z rekomendacjami i wnioskami wynikającymi z audytu krajobrazowego.

2. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, zgodnie z którą:
  - 1) samorząd województwa prowadzi politykę rozwoju województwa, na którą składa się m.in.:
    - a) racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
    - b) wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie,
    - c) promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa;
  - 2) samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie:
    - a) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
    - b) modernizacji terenów wiejskich,
    - c) zagospodarowania przestrzennego,

- d) ochrony środowiska.

W ramach powyższych kompetencji można sformułować działania o charakterze pośrednim, mogą one polegać w szczególności na:

- 1) wspieraniu tworzenia produktów turystycznych na bazie potencjału krajobrazowego regionu;
- 2) rozwoju turystyki krajobrazowej z uwzględnieniem krajobrazów priorytetowych;
- 3) finansowaniu, wspieraniu i promowaniu zagospodarowania zabytków na cele kulturalne, turystyczne i inne publiczne, w tym z uwzględnieniem tworzenia nowych miejsc pracy;
- 4) wspieraniu remontów i termomodernizacji budynków historycznych w sposób pozwalający na zachowanie ich wartościowych elementów, w tym historycznych elewacji;
- 5) wzmacnianiu działań ochronnych obiektów i obszarów zabytkowych;
- 6) edukacji w zakresie ochrony przyrody, w tym krajobrazu;
- 7) uwzględnianiu przy realizacji inwestycji wojewódzkich ich wpływu na krajobraz.

8. WYKAZ OBSZARÓW I OBIEKTÓW CHRONIONYCH WSKAZANYCH W ART. 38 UST. 3 PKT 2 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

W województwie znajdują się: 2 parki narodowe, 129 rezerwatów przyrody, 7 parków krajobrazowych i 22 obszary chronionego krajobrazu. W ich obrębie znalazło się 888 krajobrazów wydzielonych w audycie.

Wykaz obszarów i obiektów chronionych wskazanych w art. 38 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zawarte zostały w folderze G. OBSZARY CHRONIONE

9. WYKAZ ZAGROZEŃ, REKOMENDACJI I WNIOSKÓW DOTYCZĄCYCH KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY DLA OBSZARÓW I OBIEKTÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 38a. ust.3 pkt 3

Zgodnie z artykułem 38a. ust. 3 pkt 3 ustawy oraz z przepisami rozporządzenia, audyt krajobrazowy poza krajobrazami priorytetowymi, wskazuje również zagrożenia oraz formułuje rekomendacje i wnioski dla krajobrazów w obrębie: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, utworzonych na obszarze województwa. Przepis wskazuje również wykonanie takich opracowań dla parków kulturowych oraz obiektów i obszarów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO i Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO, jednakże takie obszary nie występują na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Dla każdego parku narodowego, parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu stworzono kartę, w której wskazano główne zagrożenia oraz rekomendacje i wnioski. Wskazano też, które krajobrazy w obrębie obszarów chronionych są krajobrazami priorytetowymi i zostały już wcześniej opisane bardziej szczegółowo. W rekomendacjach i wnioskach dla parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu rekomendowano utworzenie stref ochrony krajobrazu (30 obszarów).

Zagrożenia i rekomendacje dla obszarów chronionego krajobrazu, ze względu na ich dużą powierzchnię i różnorodność krajobrazową podzielono na strefy typologiczne krajobrazów i osobno opisywano zagrożenia i rekomendacje dla krajobrazów zgrupowanych w poszczególnych strefach typologicznych to jest:

- wodnych (podtyp: 1a, 6a)
- bagienno-łąkowych (podtyp: 2a, 2b, 2c, 2d, 2e)
- leśnych (podtyp: 3a, 3b, 3c)
- plaż i wydm (podtyp: 4c)
- rolniczych (podtyp: 6b, 6c, 6d, 6e, 6f, 6g)
- podmiejskich osadniczych (podtyp: 7a, 7b, 8a, 8b, 8c, 8d, 14b)
- miejskich (podtyp: 9a, 9b, 10a, 10b, 10c, 10d, 10e, 11b)
- kopalń (podtyp 13a, 13b)

Wszystkie 129 rezerwatów przyrody połączone w grupy ze względu na typ rezerwatu. W ten sposób każdy rezerwat przydzielono do jednego z następujących 17 typów :

- 1) faunistyczne,
- 2) florystyczne – łąk mezofilnych
- 3) florystyczne - lasów, borów, lasów mieszanych nizinnych,
- 4) florystyczne - mozaiki różnych ekosystemów
- 5) florystyczne - torfowiskowy, torfowisk przejściowych, torfowisk wysokich
- 6) krajobrazowe
- 7) krajobrazowe wodne
- 8) krajobrazowe leśne
- 9) leśne borów nizinnych
- 10) leśne lasów i torfowisk
- 11) leśne lasów mieszanych nizinnych
- 12) leśne, mozaiki różnych ekosystemów
- 13) przyrody nieożywionej i geologiczne
- 14) przyrody nieożywionej wydm i klifów nadmorskich
- 15) przyrody nieożywionej, stepowe i muraw kserotermicznych
- 16) torfowiskowe
- 17) wodne florystyczne.

Dla rezerwatówłączonych w grupy stworzono karty zagrożeń oraz karty rekomendacji i wniosków. Wskazano tam wspólne zagrożenia i rekomendacje dla wszystkich rezerwatów w grupie, a ponadto wskazano inne szczególne zagrożenia i rekomendacje dla konkretnych rezerwatów.

Wszystkie karty zagrożeń, rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony obszarów prawnie chronionych wymienionych w przepisie art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy (parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu), znajdują się w folderze H. ZAGROŻENIA, REKOMENDACJE, WNIOSKI DLA OBSZARÓWY CHRONIONYCH